

Газоўка

Сяржук Сокалаў-Воюш

Напрыканцы 70-х — пачатку 80-х гадоў, калі ў інстытуце гісторыі партыі рыхтавалі чарговае выданьне твораў Леніна па-беларуску, перакладчыкі сталі перад праблемай — як перакласьці словы „керосиновая“ і „газовая“ прамысловасьць, калі „керосин“ па-беларуску — *газа*.

Праблему вырашыў адзін малады філэляг, які бяз доўгага роздуму сказаў: *газавая* прамысловасьць і *газная*. Вось жа *газавая* і была той, якая датычыла *газы* — роднай маці слова *газоўка*.

Газоўка, газьніца, газьнічка — самаробная *газавая* лямпа бяз шкла. Зробленая з бляшанкі, яна асьвятляла беларускія хаты, з гільзы — партызанскія зямлянкі і сховы зялёнадубаўцаў.

Газоўкі яшчэ называлі кураўкамі, капцілкамі.

З маленства памятаю, як на зьмену *газавай* лямпе са шклом прыйшла электрычнасьць, і людзі павыпадалі лямпы. Але неўзабаве высветлілася, што новы для вёскі род энэргіі — справа ненадзейная. Вецер бльгтаў і замыкаў дроты, чамусьці почасту перагараў трансфарматар. І тады вяскоўцы вярталіся да *газавак*. Гэтым разам яны ўяўлялі сабой сподачак, у які наліваўся алей і ўкладаўся ніцянны knot. Выходзіў гэтка каганец. Ад *газы* тут была толькі назва — *газоўка*.

Напрыканцы стагодзьдзя *газоўкі* перасталі ўжывацца нават у курных лазьнях. Замест іх, у разе патрэбы, людзі карыстаюцца свечкамі.

Бывай, *газоўка*!

Галава

Антаніна Хатэнка

Хоць *галавой* аб сыяну біся, хоць *хапайся* аберуч за *галаву*, а з хворае *галавы* на здаровую ня зваліш — самі *хілім* *галавы* перад авечымі *галавамі* адрачэнцаў, маўляў, *карона* з *галавы* ня зваліцца.

Але і на калодку ці варта класьці нашую *сьветлую* *галаву*. Здаўна ж казалі пра мудрага, адказнага чалавека захоплена — *галава*! Здаўна ўшаноўвалі гаспадара-дбайцу за *галаву*, і ў сям’і, і ў дзяржаве.

Цяпер на *скрут* *галавы* пнемся пад чужую ўладу, быццам самі парабіліся *дзіравымі* *дубовымі* *галавамі*. У іншага ж народу *не знасіць* было б *галавы* таму валадару, які з *галавою* кінуўся ў чужое балота бруд расхлёбваць.

Мы з *галавы* да ног падданья, адданья рабы. Прачынаемся і засынаем азіраючыся на тых, хто вякамі нам *дурыць* *галаву*.

А насамрэч гісторыя нястомна і доказна даводзіць: *узьяўшы* *галаву* — жыць сьвятлей. Глядзіш, выйдзе, што мы *на галаву* *вышэйшыя* за тых, каму чалом б’ем празь вякі.

Але ж ня тым у нас пакуль *галавы* *забітыя*.

Ганьба

Валянцін Акудовіч

„Ня лезь, жаба, туды, дзе коні падкоўваюць“, — неаднойчы казаў мне бацька. Слушна казаў. Толькі хто ў наш век слухае старых!